DE POLITICA DIGNITATE & POTESTATE GERMANORUM PARTICULA

Matthaeus Dresser

Digitized by Google

De politica dignitate & pote-
ſtate Germanorum
PARTICVLA
Ex Matthæi Dreſſeri
ISAGOGES
HISTORICÆ PAR-
TE QVINTA DE VRBI-
bus Germaniæ primarijs excerpta,

Et oppoſita commento Roberti Bellarmini de translatione imperij Romani ad Germanos per Pontificem Romanum.

16 02

LIPSIAE.
Michael Lantzenberger excudebat.

Ad

CHRISTIANVM DISTELMEIERVM

Dominum in Radesleben & Malsdorf

Proœmium

MATTHAEI DRESSERI.

EXistimaram, Distelmeiere nobilissime literatissimeq́; , gloriosum illud Bellarmini commentum de translatione Rom. imperij ad Carolum Magnum per Pontificē Rom. ita repressum & confutatum esse superiori mea commentatione, quam tuo nomini inscripseram, vt veritate sese victum facilè is sentiret atq; fateretur. Quò enim scriptor grauior nunc est Bellarminus, eò decebat eum magis ani-

mum ad rem & veritatem traducere, à vanitate verò opinionum & pontificiæ adulationis ſuſpicione omni abhorrere. Perſuadere forſan is poteſt ſuis pontificijs, qui libenter ſeſe credulos præbent, ingentem cumulum paſsionum & ſatisfactionum ſuperfuiſſe martyribus ſanctis, quibus ipſi ad expianda peccata propria non eguerint, & quæ deinceps in omne tempus alijs impertiri à pontifice in anno iubilæo poſsint, ad delenda eorum peccata, & ad promerendam ſalutem: quemadmodum in ſcripto de anno iubilæo comminiſcitur. Nobis certè nunquam perſuadebit, qui pſalmi teſtimonium pluris facimus, quod aſſeuerat, omnes ſanctos remiſsionem peccatorum à Deo petere; & Christi vocem multò

tò iuſtius audimus, qui ait: Cum omnia feceritis, quæ præcepta ſunt, dicite: ſerui inutiles ſumus. Dicerem ridiculum eſſe figmentum, niſi impium eſſet maximè. Affingit enim pontifici Rom. quaſi quoſdam ſaccos ſanctorum meritis ſuperfluis repletos, ex quibus expromere is poſsit, omni tempore quãtum velit, & cuiuis Romam accurrenti impertire, vel pótius diuendere. Quotusquiſq; verò ſanctorum aut martyrum ſua peccata vnquam expiauit, aut ad delenda alterius delicta quicquam contulit? Blaſphemia igitur hæc eſt aduerſus illum, qui ſolus peccata mundi ſuſtulit.

Ad eundem modum nec id nobis perſuadebit, vt credamus, Papam habere in ſcrinio pectoris ſui

ius potestatemq; regna mutandi, aut ab alijs ad alios transferendi. Hæc enim potestas tàm longè abest à Papa, quàm longè distat cœlum à terra. Hanc si arrogat sibi Papa, non is profectò Christi discipulum; non apostolorum imitatorem sese profitetur. Quod si ego commendare pontificem Rom. debere͂, non isto ascititio fuco eum illinerem & deformarem, sed sanguine diffuso colore ornarem, hoc est, apostolicas virtutes, si quæ in eo essent, tribuerem, & in Ecclesia non supra, sed infra reges & imperatores collocarem, sicut asseclæ eius faciunt. Cuius quidem vanitatis tandem, nisi me opinio fallit, pudere incipiet Bellarminum, qui pro facultate ea, quam habet, melius sentire, & rectiùs scribere potest, nisi

pon-

pontificis cauſa aliter dicere, quàm ſimplex ratio veritatis fert, animum inducit. Quod autem ipſemet pudore & timiditate quadam deterritus fortè nunc non ſcribit, id Bellarminici nonnulli, non quidem ingenuitate aliqua permoti, ſed proteruitate & benè de Duce ſuò merendi cupiditate incenſi, audent. Quibus quidem reſpondere nec perſona mea neq; ætas ſinit. Honeſtius multò arbitror, certamen cum Bellarmino ſuſceptum de iure tranſlati imperij ad Germanos cum ipſo perſequi. Nam & liberalis eſt tractatio hiſtoriarum & optimo quoq; digniſsima. Quocirca nec Bellarminus à ſua perſona eam alienam eſſe putabit. Huic enim vni reſpondere volui, non tamen longa aliqua diſceptatione v-

ſus, qua in re tàm manifeſta nihil opus eſt, ſed honeſtiſsimæ ſententiæ Pindari obſecutus, quæ monet, in bona cauſa tria verba ſufficere. Cui congruit illud Euripidis in Phœniſsis: Simplex eſt veritatis, oratio: mala verò cauſa indiget multis pharmacis. Ad eum igitur finem particulam hanc ex Iſagoges hiſtoricæ parte quinta, quam in manibus habeo, decerptã, ſeparatim publicari paſſus ſum, vt eſſet quaſi quædam repetitio ſuperioris commentationis meæ quæ extat, & quater diuerſis in locis excuſa eſt.

Lætor autem, aduerſarios Ieſuitas ius pontificium in hac controuerſia non admodum vrgere amplius, ſed tanquam victos de eo nonnihil concedere. Quod quidem ego prolixè liberaliterq; accipio;

pio; non iure vllo potuiſſe Papam transferre imperium à Græcis ad Carolum M. Quod ſi verò non potuit, certè vel non tranſtulit, vel ſi tranſtulit, contra ius fasq; id fecit. Et rectè quidē fatemur omnes, iure nullo à pontifice id fieri potuiſſe. Nam imperiū occidentis, adhuc tenuit Imperator orientis & quidem vſq; ad illud tēpus, quo tranſactio inter vtrumq; Imperatorē facta eſt. Tunc enim, cedente de iure ſuo orientis Imperatore, imperium legitimum occidentis accepit Carolus M. Deinde nullam particulam imperij occidentis habuit Papa. Nunquam enim fuit Imperator Romanus, neq; vnquam imperium à vero Domino adeptus eſt. Imò ne conſiſtendi quidem poteſtas ei in ciuitate conceſſa fuit. Ciuitatem

igitur aut particulam imperij quo pacto Carolo tradidit? An nō profugere ad Carolum coactus est, eiusq́; opem implorare? Iam nunc eat Iesuita,& glorietur à Papa translatum esse imperium ad Carolum.

Coronationem verò, si quis vrget, is ordinem peruertit, & quod posterius est, id antecedentis causā esse fingit. Sequitur enim coronatio, non præcedit electionem Imperatoris. Carolus V. Anno Chr. 1519. designabatur & fiebat pleno iure Rom. Imperator, sed Anno 1530 demum coronam à Papa accipiebat. Nec quisquam est inuentus hactenus, qui dixisset Carolum V. Imperatorem esse factum per coronationem pontificis Rom. Quod enim iam ante erat omni iure, id quomodo per ceremoniam il-

illam impositæ coronæ à pontifice fieri potuit? Erat insignitus imperiali corona Aquisgrani, & quidem ab ijs, quibus imponere coronam fas est, h. e. à proceribus imperij: Additamentum verò Bononiense nihil ad imperatoriam dignitatem aut maiestatem afferre potuit. Id q decretum imperij A. Ch. 1338 factũ perspicuè confirmat, quod inter alia etiam hoc continet: Simulatq; à proceribus imperij Imperator electus est, statim plenam potestatem habet, nec pontificis Rom. adminiculo vllo indiget. Ergò nec ad Carolum M. aliquid attulit coronatio pontificis Leonis, cuius ipse neq; Gubernator fuit, neq; Dominus, sed Minister tantùm. Quod Scriptores probati Germani & Itali disertè affirmant. Senatus, inqui-

quiunt, populusq́; Romanus per manum Leonis Carolum M. coronârunt. Ex quo ſatis apertum manifeſtumq́; eſt, Papam nihil contuliſſe ad Imperium occidentis, quod ad Carolum M. tranſlatum eſt, niſi id quod iuſſus eſt à Senatu populoq́; Rom. Quod autem per alium quis facit, id perinde habetur, atq; ſi ipſemet faciat. Hæc in ipſo ſcripto copioſius aliquantò explicantur.

Quod verò vbi friget aduerſarius eò confugit, vt dicat, ex natura & conſtitutione pontificatus licere Rom. Papæ regna transferre ad alios, & propterea Leoni etiam fas fuiſſe, transferre Imperium occidentis per Carolum M. ad Germanos, id confutandum fuit aliquantò fuſius: quanquam commentum

ſit inane, ieiunum, friuolum & illiberale penitus. A quo enim hoc mandatum habet pontificatus Romanus? quibus verbis huiuſmodi inſtitutio conſtat? quando item cepit? Petrus certè fictus ille & miſer Papa eam non vſurpauit, neque conſequentes, qui Epiſcopi manſerunt, nec pedem extra eccleſiam in politias ſupra reges & Imperatores extulerunt. Solusne Leo, vel Adrianus, vel quicunque fuit Papa, qui coronauit Carolum Mag. iubente Senatu populoq; Rom. verus fuit pontifex, vel primus naturam & inſtitutionem pontificatus perpendit & executus eſt? Quid cæteri ante & poſt eum, num adeò imperiti fuerunt & ignari naturæ & inſtitutionis ſui muneris, vt ne extremis, vt dicitur, digitis illud attigerint? Hæc

enim

enim omnia in quæſtione verſantur, nec à me primùm exquiruntur, ſed iam ante à Friderico Barbaroſſa etiam interrogatus eſt pontifex, cum ob prehenſum ſiniſtrum non dextrũm ſtapedem ab eo reprehenderetur: Scire velim, inquit, officij hoc genus ex debito ſit, an beneplacito? Quod ſi ex beneuolentia deſcendit, quis cauſsabitur negligentiam in ſpontaneo? ſin ex debito, parum intereſſe putamus, quo latere acceſsit, qui venerabundus adorat. Cranzius lib.6 Saxoniæ. Quicunq; igitur inuenti ſunt pontifices, qui in Imperatores Romanos inuadere auſi ſunt, hi inuſitata rabie petulanter id fecerunt. Qualis fuit Hiltebrandus cuius præter cæteros nobilitata eſt ambitio & crudelitas. Hic vt imperij iura ad ſe
rape-

raperet, dissidiorum semina spargebat in imperio, nec quiescendum sibi esse arbitrabatur; priusquam ab imperio Henricum Cæsarem remouisset. Remouit & Rudolphum Sueuum, missa corona ei substituit, Immanitas hæc erat plus quàm Turcica: Absolutionem enim petebat à pontifice Imperator sed frustra; nauis scilicet supplicabat scopulo. Incendium enim excitarat in Germania pontifex: id non aqua sed ruina Imperij restinguere cupiebat. At resistebat Devs nefarijs conatibus eius, & legitimum Imperatorem tuebatur, papalem verò misere in prælio succumbere sinebat. Hiltebrandi vestigia secutus Innocentius III. potestatem reprobandi & reijciendi electum Imperatorem sibi arrogauit,

uit, Philippum Imperatorem excommunicare, in eiusque locum ſubſtituere Othonem Saxonem voluit. Ex quo bellum peſtiferum exarſit. Gregorius IX. excommunicato Friderico Imperatore factiones exitioſas ſuſcitauit, tum crucem contra eum prædicauit, & vitam æternam promiſit omnibus, qui contra illum pugnaturi eſſent.

Quid pluribus opus eſt? hiſtoriæ plenæ ſunt exemplis horrendæ ſæuitiæ pontificum Rom. aduerſus Imperatores & Reges. Id quod vel vnicum illud elogiũ indicat, quod Bonifacio VIII. tribuit Platina. Hoc modo mortuus eſt, inquit, Bonifacius, qui Imperatoribus, regibus, principibus, nationibus, populis, terrorem potius quàm religionem inijcere conabatur, quiq; dare

re regna & auferre, pellere homines ac reducere pro arbitrio animi conabatur, aurum vndiq; conquisitum plus quàm dici poteſt ſitiens. En pontificium ſcriptorem, & quidem ſecretarium Papæ, qui ſi Germanus fuiſset, minus fortaſsè fidei haberent ei pontificij. Non ait ex natura & inſtitutione pontificatus profluxiſse horrenda illa ſcelera Bonifacij & aliorum Paparum, qui tam acri & vehementi incitatione in imperatores inuecti ſunt: Sed ex ambitione, petulantia & auaritia manaſse talia pontificum vitia aſſerit. Nec adeò iniuſtus rerum æſtimator eſſe volo, vt vitia paparum ad pontificatū ipſum transferam, ſed hoc tantùm dico, quicunq; Papa imperia aut regna politica attigit, is tanquam harpyia in res alie-

nas inuolauit, & pontificatum ſcelere immani polluit atq; fœdauit. Quod impunè nullus vnquam factitauit, ſed ſibi & imperio perniciem peſtemq́; machinatus eſt. Si quid eſt boni in pontificatu, minimè ea eſt natura & inſtitutio eius, quam Ieſuitæ comminiſcuntur, vt regna mundi inuadat, & transferat ad ſuum arbitrium atq; libidinem. Abſit talis natura, faceſſat eiuſmodi inſtitutio pontificatus, quæ res eccleſiaſticas & politicas, accuratis limitibus à Deo diſiunctas, adeò confundit, vt Papæ tribuat id, quod politicorum eſt proprium, cum ijsq́; communicatum ab ipſo Deo.

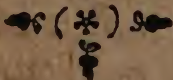
Oderat tuus Pater acerrimè talia portenta, quæ in imperium à Papis inuecta conatu ſummo & iuſto, tunc à principibus imperij oppu-

oppugnabantur, & ex agris & finibus eius exterminabantur. Ardens erat in hoc certamine Martinus Lutherus, qui & Ecclesiæ dogmata repurgabat, & in libertatem Christianam Germaniæ ecclesias magna ex parte vindicabat. Nec suo officio deerant imperij proceres, vt iugum pontificis iniquum & intolerandum à ceruicibus suis depellerent. Quo in genere bonam præclaramq; operam nauauit Pater ille tuus, qui salutaria ista consilia non tàm Principis sui Brandeburgici, quàm totius Imperij pro fide sua diligenter adiuuit. Nec obscura est in eodem genere aliorum industria & pietas, qui decus Germanicæ libertatis omni ope & contentione asseruerunt & illustrarunt. De quibus alius erit fortè dicendi

locus. Hæc autem quæcunq; ſunt, propterea attigi, vt intelligat Bellarminus, Germanos non ita eſſe credulos, vt commento inani aſſentiantur, & perſuaderi ſibi ſinant, pontificatus naturam & inſtitutionem eam eſſe, vt mutandi & tranſferendi regna aut imperia poteſtatem concedat, niſi prius oſtenderit, à quo poteſtas illa pontificatui Ro. tributa ſit, à Deone, an ab hominibus? A Deo quidem datam eſſe, pudebit eum dicere, quia teſtimonium proferre nullum poterit, niſi repetere velit illa inepta & fictitia, quæ iam dudum ſunt refutata & exploſa penitus. Deinde quàm latè pateat iſta poteſtas pontificatus Rom. demonſtret neceſſe eſt. Ad Germanos profectò extendi nullo modo poterit, quibus Pontifex Roman.

man. neq; Episcopus, neq; Pastor datus est. Tum quibus in rebus sita illa sit doceat oportet, politicisne, an ecclesiasticis? Si in ecclesiasticis sita est, quo pacto politiarum tractationem aut regnorum translationem complectetur? Hæc omnia tuo iudicio polito & graui subijcio, quod vsu longo & experientia in maximarum rerum tractatione confirmatum est. Ego quidem aliud nihil à te peto, quàm vt in partem optimam, quemadmodum consueuisti, accipias, Vale. Lipsiæ

Cal. Sextil. Anno Christi millesimo sexcentesimo secundo.

DE POLITICA DIGNITATE ET POTESTATE GERMANORVM.

Pinio quorundam autorum est, à Tuyscone Germanicæ gentis autore, cónditas esse leges, quibus Respub. Germanica regeretur. Ad eam rem aiunt illum esse vsum opera Sabbatij Sacerdotis ex Armeniâ profugi. Cum enim sát sciret Tuyscon, mutabiles esse hominum voluntates, nec citiùs ferè quidquam corrumpi, quàm religionem & disciplinam salutarem; iuris quædam capita constituit, eaq́; ne facilè ex hominum animis effluerent, cantionum certis formulis comprehendit, quarum vnaquæq; versus decem contineret, & crebris repetitionibus vsurpari posset. Erant autem necessariæ & vtiles præceptiones de singulis penè ordinibus & vitæ partibus, de coniugio, de viduis, de pœnâ adulterij, de liberorum educatione, de conuentibus publicis, de officio Magistratus in singulis prouincijs, vt delectos centumvi-

ros haberent, à quibus causæ grauiores cognoscerentur & diiudicarentur. Moris erat, vt qui negocium vel controuersiam arduam haberet, is prandium aut cœnam adornaret & eò centumviros designatos vocaret. Hi omni cogitatione & curâ in id incumbebant, vt litem dirimerent. Ac si actor vinceret, reus impensas in prandium aut cœnam factas reddere cogebatur. Sin is caussâ caderet, tunc reus facilè sumtus sustinebat. Ex quo formula in ius vocandi etiam nunc vsurpari consueuit. Erant etiam leges de pœnis delictorum, cædis, perfidiæ, de hæreditatibus, de agrorum distributione in familias secundum Geometricam æqualitatem, quæ tamen distributio singulis annis permutabatur. Vsura penitùs ignorabatur. Et initiò quidem nondum cusâ monetâ, merx pro merce reddebatur. Hæc & alia decreta, quorum nonnulla antè recitata sunt, initia & quasi rudimenta quædam fuerunt legũ, quæ singulis penè ætatib. vel auctæ, vel expolitæ & declaratæ sunt: Donec vnà cum monarchiâ Romanâ etiam leges ciuiles & constitutiones Imperatorũ prolatæ sunt, quibus

bus hodiè Respub. Germanica cõtinetur, Quintilius Varus cùm armis frangere Germanos non posset, iure & disceptatione eos in ordinẽ redigere conatus est. Idcircò Scabinatus, h. e. iudicia ordinaria instituit, in quibus omnes causæ grauiores cognoscerentur & dijudicarẽtur. Gubernata est autem Germania initiò à regibus, quorum nomina recensentur vsq; ad migrationem Cimbrorum. Dicuntur etiam in bello Troiano fuisse Germani duces, qui Troianis opem tulerint contra Græcos. Quorum in numero fuit Gothorum Rex Adolphus, Græce Telephus, Euripilus, Helenus Cimbrorum rex, item Amazones mulieres Gothicæ.

Ab eo ferè tempore nihil literis mandatum est de Germanis memorabile, vsq; ad Romanorum tempora, quibus nota esse magis cepit Germania, & à Latinis Scriptoribus celebrari. Circiter annum mundi 3630 Hermannus Duringorum rex in prælio cum Gothis occubuit. Anno 3685 Balgius & Brennus Germanogalli in Macedonia cum Sosthene bellum gesserunt, & à Nicomede Bithyniæ rege magnam partem Asiæ loco mercedis acceperunt, quam Galatiam de suo

nomine appellarunt. Circa annum mundi 3853 in Germaniâ dominati sunt Teutebochus, Bolus, Celeus, qui adiuti ab Heluetiis Romam inuaserunt, & peragratâ Galliâ, in Hispaniam impressionem facere ausi sunt. Inde pulsi, partim in Galliâ, partim Brabantiâ & Flandriâ consederunt. Hi sunt Cimbri illi, qui Romanos adeò afflixerunt, vt vix tandem à Mario & Catulo cæsi sint. Hos reges secutus est Ariouistus, qui cum Iulio Cæsare conflixit, ab eoq; in fugam conuersus est. Imperante Augusto, Sicambrorum rex Francus cum Saxonibus & Duringis fœdus fecit, vt in communi periculo communi defensione vterentur. Nominatim verò à Iulio Cæsare, Strabone, Tacito, Marcellino recensentur præter iam dictos Reges & Duces in Germania. Vannius, Crocus, Chorodomarius, Emericus, Rixilla, Arminius, Segestes, Segimerus, Ambiorix, Cingetorix, Dumnorix, Diuico, Orgetorix, Vercingetorix, Segimundus, Dentorix, Milo, Maroboduus, Ganascus, Catumerus, Adgandestrius, Arpus, Carioualda, Bremio, vel Brinio Vernicus, Maloriges, Sunomarius,

Hor-

Hortarius, Martianus, Hariobandus, Vadomarius, Varius, Vrſicinus, Verſalus, Chonidomarius. Saxones conſtat habuiſſe Duces, è quibus etiam Regem, quoties belli vſus aut neceßitas poſtulauit, elegerint. Cuiuſmodi fuerunt Marbodus, Vecto, Vitichius, & Caroli Magni tempore Vvitikindus, cui Saxonici Ducis titulum perpetuum cum omnibus poſteris eius Carolus ille tribuit; ipſe verò ſummum imperium, quod DEVS *in terris ordinauit in Germaniam, tanquam humeris ſuis, deportauit. Quod quidem imperium vt verè quarta illa Romanorum monarchia eſt, ſic legitimè etiam acquiſitum & ad Germanos deuolutum eſt. Primùm enim propter tranſlationem imperij in orientem Monarchia Romana non abolita eſt, ſed manſit & viguit Conſtantinopoli æquè, atq; Romæ. Quanquam Imperium occidentis valdè debilitatum atque diminutum eſt. Deinde nec propter Gothos in Italiam infuſos Romanum Imperium deſijt. Quamuis enim Orientis Imperatores paßi ſint eos ad annos ſeptuaginta ſeptem in Italiâ dominari: tamen eos nequaquam pro*

Domi-

Dominis; sed pro subditis habuerunt. Tum nec propter occupatum à Longobardis Exarchatum & possessam Rauennam ijdem Imperatores Occidentis imperium amiserunt: licet ad annos amplius 206 bonâ illius parte caruisse videantur. Misit Constantinus Imperator Constantinopolitanus legationem ad Pipinum Caroli Magni patrem cum muneribus multis, flagitauitq; vt is Longobardorum conatibus resisteret, & ereptum ab ijs Exarchatum atq; Rauennam recuperaret, sed ea conditione, vt imperio illa restitueret. Imò mansit imperij seu monarchiæ ἀξίωμα Constantinopoli etiam post Carolum M. vsq; ad annum Christi 1452 quo sub Constantino Imperatore Orientis vltimo, captâ Constantinopoli. Imperium Orientale ad Turcos translatum est.

Hic quæri potest non immeritò, an non cum hoc Orientis imperio etiam monarchia Romana ad Turcos transierit? Sed expedita est responsio: Habet quidem Turca Imperium Orientis, sed non habet monarchiam Romanam. Monarchia enim non loco, non fortunâ, nec potentia definitur, sed ordina-

tione

tione siue institutione diuinâ ac dignitate ponderatur. Ac institutio quidem diuina Romanæ monarchiæ euidens est, & expressa à Daniele, cuius autoritas tanta est, vt nefas sit, eam facere dubiam. Turcici verò imperij quænam institutio diuina potest proferri? Amplitudine quidem superat omnia regna terræ. Sed magnitudo non facit monarchiam. Arcem quoq; orientalis Imperij Constantinopolin tenet Imperator Turcorum, tenet Asiam, Græciam, Aegyptum, Illyricum. Sed nequaquam ex regionum aut populorum numero siue potentia constat monarchia, vtpote quæ aliquando ad modicum occidentis redacta erat, & vix nomen suum tueri amplius poterat. Sed collegit tamen sese identidem, & vires recuperauit, quemadmodum Propheta Daniel prædixit, vltimam monarchiam partim ferream, partim luteam fore, modò plus, modò minus virium habituram. Tyrannis est Mahometica potentia quantacunq; est, non Imperium iustum, quod legibus, religione & artibus bonis munitum esse debet. Et quanquam iure belli partum esse aut conflatum videtur à

Tur-

Turcis Orientis Imperium : tamen neq; ornamenta, neq; præsidia ea habet, quibus septam esse politiam legitimam decet, sed vi & metu adiunctum est, fraude & rapinis partum.

Sunt autem decora & firmamenta legitimi imperij vox doctrinæ cœlestis, iuris & legum æquabilitas, iudicia recta, disciplina, pudor, virtus, artium cultus, conuentus siue congressus publici, præmia iustè facientibus, pœnæ verò sceleratis propositæ. Item cura tuendi honestas familias, studium defendendi probos à vi & iniuriâ.

Quæ cùm in Imperio Romano Germanico reperiantur, manifestum est, in hoc ipso imperio hærere monarchiam voce diuinâ prædictam, autoritateq; eiusdem fundatam. Hæc enim sonat verbum Dei, *retinet vsum Sacramentorum, habet Ecclesiam, agnoscit, colit & inuocat Deum Patrem, Filium & Spiritum Sanctum, vsurpat leges Romanas, exercet iudicia legitima, custodit disciplinam, habet scholas artium & literarum optimarum officinas, agit frequentes principum atq; ordinum conuentus, seruat*

hone-

honestos ritus, pudorem, coniugia, familiarum successiones, principum & ciuitatum dignitates, priuilegia & facultates, prohibet iniuriâ tenuiores, confert tributa ad propulsandam vim hostilem, reprimit & vindicat scelera. Huiusmodi nihil est in colluuione & turbâ Mahometicâ, quæ tota conflata est ex blasphemiâ aduersus DEVM, *quem contumeliâ afficit penitus, dum filium eius vnicum Mediatorem nostrum & Spiritum Sanctum reijcit, & pro Christo vero* DEO *& Seruatore nostro monstrum illud Mahometi ex contrarijs diuersisq; atq; inter se repugnantibus studijs compositum colit & adorat. Agmina quidem monachorum inertium alit, sed Mahometo, non Christo illa seruiunt, legum Romanarum repagula perfringit, & suo sibi arbitratu iura condit, metu, non iure subditos regit, tyrannidem exercet, fidem datam, vbi libet & expedire videtur, violat, imbecilliores vexat & opprimit, familias benè meritas delet, spe ac fiducia roboris militaris quiduis audet. Quod argumento magno est, Turcicum Regnum non esse iustum illud, legitimum, ac summum*

mum

mum imperium, quod DEVS *in terris vsq; ad finem mundi vult durare. Cuiusmodi verè est illud Romanorum, quod in se legitimè transmouit Carolus Magnus.*

At quomodo illud adeptus est, aut quo iure acquisiuit Carolus Magnus? ℞, *partim successionis iure, partim belli, partim translationis. Successionis quidem iure Francorum regnum ab Aquitaniâ vsq; in Bauariam possedit. Belli verò Saxoniam, Gasconiam, terras Hunnorum, Slauorum cum alijs multis prouincijs in potestatem ac ditionem suam redegit. Conflictatus enim est cum Saracenis, Longobardis, Saxonibus, Slauis, Hunis, Auaribus, Bauaris, Danis, vt nemo negare possit, quin sanguine suo Occidentis Imperium emerit atq; pararit. Etsi autem Occidentis imperium adhuc tenuerunt Constantinopolitani Imperatores; tamen negligentius illud administrârunt, & diminui labefactariq; in multis partibus passi sunt. Equidem Iustino II imperante Narses patritius, minis Sophiæ imperatricis offensus, Longobardos ex Pannoniâ in Italiam attraxit, qui regni sui sedem etiam illic constituerunt &*

Occi-

Occidentis imperium vehementer attriuerunt. Ex quo non tantùm in transalpinis prouincijs, sed etiam in Italia ipsa ingens iactura facta est. Diuinitus autem absq; vlla dubitatione factum est, vt quò magis decresceret Græcorum imperium; eò magis accresceret indies Francorum potentia. Pertæsus scilicet iam videbatur Deus Græcorum dominationis insolentis, & Romanorum ambitionis detestandæ: tum Saracenorum etiam dominatum superbum oderat. Itaq; consilium de transferenda imperij summi dignitate ad aliam gentem ceperat, & cum imperio etiam Ecclesiam ab Oriente & Meridie ad occidentem & septentrionem traducere in animo habebat. Erat autem Carolus M. iam tum Francorum regno potitus, domuerat gentem ferocissimam Saxonum, subiugarat Vngaros, Hunos, Bauaros, Slauos, Normannos, Butanes multasq; alias prouincias in suam potestatem redegerat.

Imò sedem imperij in Germaniâ comparatis omnibus præsidijs atq; ornamentis, quibus ad monarchiam opus esset collocarat. Venit in Italiam precibus Adriani Papæ I. in sum-

mas angustias adducti permotus. Prius tamen legatione ad Desiderium missa, vt à superba dominatione in Italiâ desisteret, monuit. Deinde cùm in itinere esset, & exercitum ad Alpes duxisset, denuò legatos ad eundem misit, & vt cederet hortatus est. At vbi nihil, quod iustum aut æquum esset, obtinuit, verba in arma conuertit, & vi tyrannidem eius compressit, ipsumq; adeò Papiæ, vbi sedes regni erat, cepit, & vrbem ad deditionem compulit. Quo facto, reliquas ciuitates Italiæ faciles & obsequentes habuit. Ex quo patricius, hoc est, Pater Patriæ curam gerens, acclamante vniuerso Romano populo, appellatus est. Aliquantò pòst cùm iniuriosiùs à quibusdam seditiosis tractatus esset Leo Papa III, vt eam iniuriam vindicaret, & misero Leoni subueniret, denuò Romam accurrit, & acclamante populo Romano, Imperator Occidentis salutatus est, Coronâ verò à Pontifice redimitus. Autores sunt non contemnendi, qui scribunt, Carolum inuitum eam acclamationem & coronationem suscepisse, dixisseq; se, si antè, quid futurum esset, sciuisset, haud aduenturum fuisse.

Hae

Hæc regna, hæ prouinciæ sunt, quas bello acquisiuit Carolus, & quidem ante renunciationem siue acclamationem Romæ factam eas tenuit. Renunciatio verò nihil ad eas terras vel acquirendas vel acquisitas adiecit, sed comprobatio tantùm & congratulatio fausta fuit. Quid verò obstat, quò minus Imperator Occidentis sit is, qui occidentis imperium habet? Quod cum Carolo Magno diuinâ quadam felicitate contigerit, an non iure Imperator Occidentis habetur? Quod eò etiam pertinet, vt intelligamus, non proptereà monarcham Romanum esse Imperatorem Turcicum, quod bello orientis imperium acquisiuit. Non enim alibi quærenda est monarchia Romana, quàm vbi ἀξίωμα est imperij. Quod cùm nullibi, quàm apud Germanos inueniatur, certum est etiam monarchiam Romanam apud aliam gentem nullam esse, quàm apud Germanicam. Vnum adhuc desideratur transactio siue consensio Imperatoris orientis, qui occidentis imperium adhuc tenebat. De hac autem transactione non opus est multa proferre testimonia: Vnum sufficit ad faciendam fidem Go-

defridi elogium, qui scribit Irenen Græcorum imperatricem primùm mißis legatis, pacem inire cum Carolo statuisse, quam cùm minimè aspernaretur Carolus, vicißim legatis ad imperatricem mißis, petitam pacem cum ea confirmauit. Idem fœdus Nicephorus Irenes in imperio Græcorum successor literis & nunciis cum eodem firmauit. Nicephorum in imperio secutus Leo cum Carolo eodem pacem perpetuam hoc modo composuit, vt alter alterius frater semper nominaretur, alterq́ ab altero iuuaretur, Græcus autem Imperator orientem, Carolus cum suis successoribus Romam cum toto occidente teneret. Certum est, Salispurgum venisse legatos Constantini, ibiq́ non solùm auditos esse clementer, sed fœdus etiam inter hos imperatores sancitum esse, in omne tempus duraturum. Quin nubere etiam Irene voluit Carolo Magno, sed à proceribus impedita custodiæq́ tradita fuit. Hæc illustris & omni exceptione maior pacificatio ostendit, Carolum Magnum etiam transactionis iure Imperatorem occidentis esse factum. Cumq́ imperium occidentis pleno iure habuerit, transferre etiam ad Ger-

manos illud potuit. Non ergò aliud est hoc Germanicum imperium, quam γνήσιον, verum & genuinum illud, quod monarchia quarta nominatur.

Hactenus iure acquisitum esse à Carolo Magno occidentis imperium, satis demonstratum est. Deinceps quomodo nomen aut titulum Imperatoris consecutus sit Carolus, declarandum.

De quo mihi cum Bellarmino societatis Iesuiticæ principe controuersiæ certamen est. Hic auctoritate Pontificis Romani factam esse translationem à Græcis ad Francos contendit. Quod quàm inconueniens sit, inde cognosci potest, quod à Græcis mandatum nullum transferendi imperium Pontifex habuit. Quo igitur iure, aut specie saltem iuris id transferre Papa potuit, quod Græcorum fuit? cùm iustißimum sit, vt vnicuiq; res sua disponenda committatur, nec alteri ius suum eripiatur. Certum est in Græcorum imperatorum potestate remansisse imperium occidentis vsq; ad Carolum M. Ad Græcos igitur pertinuit dispensatio siue collatio imperij occidentis. Quod adeò

firmum est, vt fieri nullo pacto potuerit, vt Papæ autoritate transferretur à Græcis ad Francos Romanum Imperium, nisi probatum fuerit à Græcis datam illi priùs esse transferendi potestatem. Id cùm facere nullo modo poßit, quid est, quod tantam temeritatem Romano Papæ tribuant assentatores Pontificij? An non commentum est inane & impium? At iure suo, ait Bellarminus, Papa potuit transferre Imperium à Græcis ad Francos. Quæso, quodnam illud est ius pontificium tàm firmum & valens, vt regna mundi transferre aut mutare poßit? Non politicum ait esse, sed Ecclesiasticum. Imò naturam & institutionem. Pontificatus eiusmodi esse comminiscuntur Iesuitæ, vt potestatem concedat transferendi regna ab alio ad alium. Confirmatio omnis, vt video, ex definitione Pontificatus manat. Natura enim Pontificatus est ipsa essentia eius, seu vis, quæ definitione continetur. Institutio autem caussam efficientem exponit. Quod si igitur natura Pontificatus hoc fert, vt regna mundi mutet, definitionem dari talem oportet, quæ hanc potestatem contineat. Si

ex

ex institutione hanc potestatem habet, autor nominetur necesse est, qui Pontificatum sanciuerit & iure tali muniuerit. Quod facere Bellarminus, etiamsi omnes neruos ingenij contendat, nullo modo poterit. Pudebit enim illum, vanissimas illas argutias proferre: Tu es Petrus; item pasce oues meas, ex quibus nihil effici, quod apud pueros in scholis valeat, potest. Disputatio nimis longa esset, si persequi singula membra vellem. Ego quidem nullum vnquam ius cognoui, quod potestatem det aliena inuadendi, aut transferendi inuito Domino. At occidentis imperium fuit in potestate orientalium imperatorum vsq; ad illud tempus, quo legatione missâ, Orientis Imperator Carolum M. Cæsarem & Augustum appellauit, quod Sigeberti testimonium adeò euidenter probat, vt qui dubitat, in luce meridianâ cæcutire videatur. Verba Sigeberti sunt: Etsi Romani iam diu animo ab Imperatore Constantinopolitano defecerant: tamen ius imperij Romani omne sibi vendicarunt Orientis Imperatores vsq; ad illud tempus, quo titulo & possessione eius cessit Carolo Nicephorus ori-

entis Imperator. Ex quo ſanè apertum eſt ſatis, Papam, ſi tranſtulit imperium Occidentis, aliena inuaſiſſe & rapuiſſe, quod ſummæ iniuſticiæ & impietatis eſt. Alieniſsimum etiam eſt à miniſtris Chriſti, mundana regna attingere. Quod ſi ergò miniſter Chriſti fuit Papa, munus tàm alienum à ſua perſona haudquaquam attigit, niſi impietate nefariâ ſeſe inquinare voluit. Quis Adrianus Papa erat? Quid Leo III? vagi exules & vndiq; excluſi erant: non angulum imperij tenebant. Quî ergò conferre aut transferre imperium potuerunt? Ipſi à Carolo Magno pendebant, & ope eius præſidioq́; vnicè nitebantur. Quomodo igitur iuuari ab illis potuit Carolus? Ipſi acceperunt incolumitatem & ſalutem à Carolo. Carolo ergò quî dare aliquid potuerunt? Imò ne Romæ quidem illis latere licuit. Ergò multò minus Romam & imperium alijs tribuere.

Argumenta, quæ ex definitione Pontificatus duci poſſunt, nihil roboris, nihil firmamenti habent penitùs. Si enim hoc ius habet pontificatus, non in Carolo Magno primùm profundere aut vſurpari illud debuit,

ſed

ſed ab initio ſtatim in apertum referri. Quod cum factum non ſit, miramur non immeritò, vnde tum demum poſt tot annos natura hæc pontificatus eruperit aut prodierit. Miramur item, qui factum ſit, vt natura tantæ rei tam repentè iterum conciderit, expirarit, & euanuerit? Etſi enim Cæſarum Coronatio pontificia poſt Carolum Magnum etiam vſurpata eſt: tamen nihil ea facit ad tranſlationem, ſed eam, tanquam acceſſorium aliquod, conſecuta eſt. Et ſi neceſſariò eſſet coniuncta cum translatione coronatio aut vnctio, non potuiſſet Carolus vel ante coronationem eſſe Rex occidentis, vel poſt coronationem paciſci cum Imperatore Orientis opus ei fuiſſet. Falſum autem primùm. Falſum igitur & extremum. Ex quo elucet, totam hanc translationem Pontificiam ex rebus fictis commenticijsq́; conſtare. Idq́; pluribus rationibus euidentibus demonſtrari poteſt. Alij enim Stephano Papæ eam aſſcribunt, vt Vincentius & Autor Chronici, quod allegat Leopoldus de Babenberg. Alij Adriano tribuunt, vt Dantes: alij Leoni. Et hi ipſi ſcriptores non Papas ſolùm diuerſos po-

runt translationis huius autores, sed quidam etiam non ad Carolum, sed ad Patrem eius Pipinum translatum esse imperium asserunt. Quæ cùm ita sint, manifestum est, translationem imperij à Græcis ad Romanos, non esse de natura siue essentia aut ingenita vi Pontificatus Romani, quam certiorem esse decet. Tum id etiam planum fit, multò minus coronationem aut vnctionem Romanorum Cæsarum, de essentia Pontificatus Romani esse, vtpote quæ & omissa fuit ante Carolum Magnum, & post eum à multis Cæsaribus minimè expetita, qui tamen Cæsarum nomen & dignitatem nihilominus gesserunt & tutati sunt.

Detractâ hac iuris Pontificij specie, quid est, quod confugere Bellarminus ad Ecclesiasticam potestatem audet? Quid est, quòd inde efficere conatur, Papam habere ius regnis atq; imperijs spoliandi Reges atq; Imperatores, vel Regna & Imperia ab alijs ad alios transferendi? Error est nimis longè petitus, qualis ferè is est, de quo in tragœdia: Vtinam ne in nemore Pelio securibus cæsæ cecidissent abiegnæ ad terram trabes. Longinquum

quum eſt iter, flexuoſum & perplexum, in quo propter ambages allucinari, labi & offendere facilè eſt. Accuratis limitibus diſtincta eſt poteſtas ciuilis & eccleſiaſtica, vt ſi politicus eccleſiaſtica attingat, Vzæ tangenti arcam Domini non diſsimilis eſſe videatur, & è contrario, ſi eccleſiaſtica perſona ſumere ſibi vult politica, audire cogatur illud, quod Chriſtus diſcipulis ſuis dicebat: Reconde gladium in vaginam ſuam. Item: Reges gentium dominantur, vos autem non ſic. Iam quid eſt Reges & Imperatores regnis atq; imperijs ſpoliare, vel imperia ab alijs ad alios transferre, quàm Regum more dominari, imò ſupra Reges & Imperatores caput efferre, & principatum ſummum ſibi arrogare? Quæ dominandi libido ſi eſt in aliquo Papa, poſt Carolum Magnum exorta eſt. Non credo, vel Stephanum vel Adrianum vel Leonem, vel quemcunq; alium, cui translatio imperij Romani à Græcis ad Germanos affingitur, id in animum ſuum induxiſſe vnquam. Modeſtiores puto eos fuiſſe multò, quàm vt tantum faſtigium ad ſe raperent. Non libet hic repetere argumenta

ta

ta ad rem nullam vtilia. Papa est Caput Ecclesiæ. Ergò habet potestatem in Imperatorem, & potest transferre imperium ab alio ad alium. Nulla hîc est consecutio, res toto genere inter se discrepantes, & prorsus dispares iunguntur. Multò minus, vtrum caput Ecclesiæ sit Papa, disputare necesse est.

Negauit id iamdudum Ecclesia Græca, negat hodiè Ecclesia Germanica, Anglica, Gallica, Danica; negat Lutherus & qui cum eo sentiunt; negant Sancti Patres, negant Principes & ordines Imperij in scripto apologetico suo, cur ad indictam Synodum Tridentinam venire non potuerint, neq; debuerint. Patrum testimonijs in re tàm manifestâ nihil est opus: Vnum sufficit Gregorij Magni, quod extat libro epistolarum 4. cap. 82: Si Paulus membra dominici corporis certis extra Christum quasi capitibus, nec ipsis quidem apostolis subijci particulariter noluit: quid tu Christo vniuersalis Ecclesiæ capiti in extremi iudicij examine dicturus es, qui cuncta eius membra tibi conaris vniuersalis appellatione supponere? Fulmen hoc est, quo deterreri Papa meritò debebat, ne id,

quod

quod Christi est, tantâ audaciâ sibi sumeret.

Sed quid efficietur tandem, si Papa, Ecclesiæ sit Caput? Effectus hoc argumento ostenditur.

Pastoris est lupum arcere ab ouili. Papa est Pastor. Ergò repellere debet lupum ab ouili, hoc est, Imperatorem, aut Regem reprobare, & meliorem substituere. Non valere consequentiam, quiuis perspicit. Plus enim est in conclusione, quàm in præmissis. Nec maior aliter accipienda est, quàm de gladio spirituali, qui commissus est pastori Ecclesiæ. Nequaquam verò de vi aut potestate politicâ. Minor autem sic restringenda est, vt de certo loco intelligatur. Pastor enim est certi loci aut gregis sibi commissi pastor. Hîc nulla fit mentio substitutionis noui Principis aut Regis. Hæc enim non ad Pastorem Ecclesiæ, sed ad alios pertinet, quibus cura electionis commissa est, vt in imperio septemviris.

Imò nec Dauid volebat manum inijcere Saulo vncto Domini, aut loco eum mouere: quamuis vnctus Domini ipse esset. Sciebat enim parcendum esse vncto Domini, licet bo-

nus

nus Princeps minimè esset Saulus. Quod quæso regnum adeò est patiens, vt à Papa sibi patiatur substitui aut obtrudi nouum Regem? Quorsum igitur spectat inanis ista gloriatio, quasi Papæ sit substituere Regem aut Imperatorem, quem ipse velit, remoto priore?

Non minus ineptum est illud etiam argumentum. Anima habet Imperium in corpus. Papa est anima corporis imperij. Ergò habet imperium in Cæsarem & Principes.

Nimis impia est minor propositio. Nam verbum DEI *non abijcit Principes seu Magistratus politicos, in rebus præsertim ciuilibus, infra Papam, sed potius subijcit eum Magistratui politico Rom. 13. Omnis anima subdita sit potestatem habenti. Quæcunque igitur potestas aut autoritas Sacerdotis vel ministri Christi est; tota Spiritualis est & Ecclesiastica, in verbo, non gladio aut vi externa consistens.*

Sed quò delabimur, de iure translationis contendentes? cùm factum ipsum negauerimus, hoc est, nunquam factam esse translationem Pontificis Romani autoritate demonstra-

strauerimus: Bonifacius ille VIII, quo nihil vidit Sol sceleratius, demum ausu horribili & execrando caput Ecclesiæ sese nominauit. Ac si satis noui Bellarminum, ipsemet hoc impium & pestiferum commentum detestaretur, nisi fidem & religionem Pontifici addictam haberet. Hactenus demonstratum est Pontificatus naturam non ferre, vt illius autoritate imperium ab vno ad alium transferatur. Deinceps vtrum ex institutione eiusdem id fieri possit, nec ne dispiciendum est. In institutione autem cuiusque rei aut officij in primis autorem proferri oportet: tum formalia verba, vt vocant, recitanda. Neutrum in hunc vsque diem à Pontificijs factum est. Aut igitur adhuc nominetur autor talis institutionis, exhibeanturque verba, quibus ea continetur, aut commenticia res tota habebitur. Verba quidem eiusmodi esse oportebit, quæ expressè & disertè affirment, Pontificatum Romanum ex institutione eam habere vim & potestatem, vt regna transferat, tum illud quoque demonstretur necesse est, num ante Leonem III, vel post demum hæc institutio facta sit? Si

enim

*enim ante facta est, mirum videbitur omni-
bus, non vsos eâ esse Papas, qui Leonem an-
tecesserunt; si secuta est, non eam potuit v-
surpare Leo. Quod si ergo à Papa non est
facta translatio imperij Occidentis ad Ger-
manos: Vndenam nomen & titulum Im-
peratoris Romani, aut occidentis adeptus est
Carolus? Responsio nulla potest dari melior,
quàm si dicamus, ab eo, qui Imperium habu-
it. Is fuit Imperator Constantinopolitanus,
cum quo vltro citroq; missis legationibus ita
conuenit Carolo Magno, vt ille Orientis, ipse
occidentis Imperator esset. Hoc fœdus pri-
mùm cum Irene fecit Carolus: Deinde cum
Nicephoro renouauit, tùm cum Leone con-
firmauit & stabiliuit, vt satis roboris in o-
mne tempus haberet. Quid enim aliud est
Romam cum toto occidente ita tenere, quem-
admodum Constantinopolin cum Oriente te-
nebat Leo, quàm occidentis Imperatorem
esse Carolum, eodem modo, quo Orientis Im-
perator erat Leo? quemadmodum Godefri-
dus Viterbiensis memorat. Quod ipsum eti-
am confirmat epitome thesauri antiquita-
tum, hoc est, imperatorum Orientalium*

& oc-

& occidentalium. Hæc aiſertè ait, partitam eſſe Irenen cum Carolo Imperium, ac ſibi reſeruaſſe Orientis, Carolo verò tribuiſſe aut conceßiſſe occidentis imperium.

Nec vlla rès eſt, quæ dubiam facere hanc ſententiam poßit, niſi fortè coronatio, quæ Romæ facta eſt. Per hanc enim translationem imperij factam eſſe, autumant Pontificij adulatores. At non ita eſt. Coronatio enim haud tribuit imperium; ſed tributi & aßignati ſignum eſt. Quemadmodum enim corona ferrea Modetiæ impoſita Carolo ſignum fuit regni Longobardici à Carolo belli iure parti: Sic Coronatio Romæ facta per miniſterium Papæ, inſigne fuit imperij occidentis ab eodem legitimè acquiſiti. Idcircò ipſi ſcriptores Italici ſignum vocant legitimi imperij. Neq; corona Pontificis fuit; ſed populi, qui per manum Papæ coronauit Carolū. Quod verba Sigeberti euidentißimè comprobant: Romani, inquit ille, qui ab Imperatore Conſtantinopolitano iam diu animo deſciuerant, tunc acceptâ occaſionis opportunitate, quia mulier excæcato Imperatore Conſtantino filio, eis imperabat, vno omnium con-

ſenſu Carolo Regi Imperatorias laudes acclamant, eumq́ per manum Leonis Papæ coronant, Cæſarem & Auguſtum appellant. Et Cranzij memorabile eſt teſtimonium: Peregit tum, inquit, volente populo, cui fas eſſe videbatur, de Imperatore creando, Pontifex ſacrum in eo miniſterium. Quid Auentinus? Romani, inquit, orante Carolo cum Pontifice, Confiteor, Senatus & populus clamabant Carolum Auguſtum, eumq́ liberatorem & ſeruatorem ſuum appellabant.

Tenebat iam Imperium occidentis Carolus. Acceſſit ergò hæc publica εὐφημία, fauſta acclamatio & congratulatio cum Ceremonia inaugurationis ſeu coronationis facta à populo Romano per manũ, ſeu miniſterium Papæ, vt nihil deeſſet Carolo Magno ad imperij decus omni ex parte expletum & abſolutum. Agnouerat eum multò antè Imperatorem Leo Papa, qui legationem ad eum miſit cum muneribus, tum claues etiam confeßionis San. Petri, & vexillum Romanæ vrbis, vt Reginonis Chronicon memorat. Agnouerat eum Imperatorem occidentis Italia, tum Alphonſus etiam Galliciæ & Aſturiæ Rex, qui

miſit

misit ad eum papilionem miræ magnitudinis, cum alijs muneribus amplißimis. Agnouit eundem Imperatorem Zacharias Patriarcha Hierosolymitanus, qui misit ad eum claues sepulcri, cum reliquijs multis. Peragrauerat sc. orbem terræ fama de magnitudine rerum gestarum Caroli. Nec vlla ferè gens erat, quæ non diuinam eius felicitatem, potentiam & sapientiam magni faceret, prædicaret & vel extimesceret, vel eo quasi quodam numine de cœlo lapso lætaretur. Videbaturq; adeò iam tum Deus ipse cum omnibus suis bonis & præsidijs, quibus munire atq; ornare suam Rempub. solet, magna voluntatis inclinatione in Germanos propendere. Quod non ita multò pòst euentus comprobauit, cùm lux Verbi diuini, doctrina artium, præsidia legum, robur militiæ, humanitas deniq; tota infusa est per hunc Imperatorem in Germaniam. Eadem igitur inclinatione permotus Romanus populus, Imperatorem eum sibi asciuit & quod habuit summum & maximum, id in eum contulit. Nec populo Leonis fides & opera, quam pietas erga Carolum exigebat, defuit: sed & ipse pro suâ virili par-

te ornandum monarcham tantum iudicauit.

Laude dignum est hoc Papæ factum, non minus, quàm Brunonis, qui decretum Othonis III. de electione Imperatoris Romani per Germanos proceres non solùm approbauit, sed sanciuit etiam Romæ, & promulgauit. Cuius quidem decreti ea vis fuit, & est hodiè, vt non liceat Romano Episcopo quenquam Imperatorem proclamare absq; principum Germanorum voluntate.

Non desunt exempla in Romanâ historiâ, quæ testantur à Senatu populoq; Romano designatos esse Romanos imperatores, quandoq; etiam à militibus. Maximum & Balbinum à senatu lectos esse Iulius Capitolinus scribit. Idem de se prædicat apud Flauium Vopiscum Probus: Nobis, inquiens, à militibus delatum est imperium. Diocletianus profligato cæsoq; Carino, Augustus appellatus est, & à Senatu populoq; Romano honorificè exceptus, vt Pomponius Lætus scribit. Tacitus sine exercitu à Senatu Imperator & Augustus, secundum eundem auctorem appellatus est. Nihil attinet plura exempla recensere, cùm minimè ambiguum sit, tàm à militib. quàm

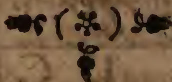
à Senatu populoq; Romano lectos esse Imperatores Romanos. Ad eundem modum à Senatu populoq; Romano, consentiente, approbante, & autoritatem suam accommodante Papâ Leone III. Carolus M. Imperator Romanorum & Augustus consecratus, salutatus, coronatus & proclamatus est, quemadmodum Auentinus lib. 4. annalium Boiorum scribit. De iure Senatus populiq; Romani amplius non disputo. Satis est, quod Cranzius ait, fas visum fuisse Senatui populoq; Romano h. est. ius vel licitum, creare Imperatorem. Quæ creatio licet sola Imperatorem faciat, tamen accessit consensus Imperatoris Orientis. Pontificis verò ius nullum prorsus est. Ergò neq; transferendi imperium ius aliquod habuit. Hæc præsidia, hæc media fuerunt, quibus imperium occidentis à Græcis ad Carolum, & per Carolum ad Germanos posteros translatum est. Mansit autem hoc summum orbis terræ imperium in posteris Caroli M. ad annos 112, postea ad Saxones transijt, & cùm familiæ, ex quibus Imperator legebatur, mutarentur, Otho III. Imperator ius eligendi ad solos Germaniæ proceres, exclusis Gallis &

 Ita-

Italis, astrinxit, vt deinceps nulli nationi, nisi Germanicæ, liceret è suâ gente Imperatorem designare. Cum autem nullo certo numero ante & post Othonem electores definiti essent, Carolus IV. Imperator, etiam electorum numerum certum constituit, vt studia cupiditatesq́; honorum ex omni parte præciderentur. Imitatus est in hoc genere sine dubio Persicæ monarchiæ consuetudinem, & vt in eâ septem Principes fuêre, è quibus Rex designatus est: Sic Carolus IV. etiam ex omni numero principum imperij septem delegit, qui Imperatorem deinceps crearent, & eiusdem moderatores & quasi materies siue radix essent, è quâ ille prodiret. Hic est septēuiratus siue Senatus septemuiralis Germanicì imperij, & quidem firmamentum ac robur eiusdem vel ad perpetuitatem. Hæc constitutio Caroli IV. in aureâ bullâ continetur, quæ edita est A. Ch. 1356 à morte Caroli M. 542, ab initio monarchiæ Romanæ 1402. Series autē septemuirûm est hæc: Tres ecclesiastici, Moguntinus, Archicancellarius per Germaniam, Coloniensis per Italiam, Treuirensis per Galliam. Quatuor politici, Rex Boiemiæ archi-

chipincerna Imperij, Palatinus archidapifer, Saxo Archimarschallus, Brandepurgius Archicamerarius. Rex porrò Boiemiæ adiunctus à Carolo IV. est, vt esset quasi arbiter quidam ad dirimendas lites, si quæ in eligendo fortè inciderent. His præsidijs adhuc stat imperium probè munitum aduersus omnem impetum & vim hostilem; si animos consentientes habet & vires coniungit. Cùm etiam Carolo V. imperante religionis dissidium incidisset, data est pax principibus & ciuitatibus, pontificiam & euangelicam religionem profitentibus, Norinbergæ An. Chr. 1532. quæ postea repetita est in transactione Passauiensi An. Chr. 1552. Ampliata verò in conuentu Augustano An. 1555. confirmata deniq; penitùs in conuentu ordinum Imperij, qui fuit Augustæ An. Chr. 1559.

FINIS.

Lipsiæ.

Excudebat Michael Lantzenberger, Anno

M. D CII.

